

Pielikums Nr.5

RĪCĪBAS PLĀNS

**Naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu
noplūdes
un ugunsgrēka gadījumā**

Izstrādātājs
SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss”
Direktors

Jānis Lanka

2018. gada „ ” decembrī

APSTIPRINU
LSEZ SIA „GI Termināls”
Direktors

Aleksejs Kirnosovs

2018. gada „ ” decembrī

LSEZ SIA „GI Termināls”
Naftas un šķidro ķīmisko produktu uzglabāšanas un
pārkraušanas termināls Ziemeļu ielā 19C, Liepājā

RĪCĪBAS PLĀNS
NAFTAS PRODUKTU UN ŠĶIDRO ĶĪMISKO
VIELU/MAISĪJUMU NOPLŪDES
UN UGUNSGRĒKA GADĪJUMĀ

Liepāja, 2018

Ievads

LSEZ SIA „GI Termināls” naftas un šķidro ķīmisko produktu uzglabāšanas un pārkraušanas termināla (turpmāk – termināls) Rīcības plāns naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu noplūdes un ugunsgrēka gadījumā (turpmāk – plāns) ir iekšējais normatīvais akts, kas izstrādāts saskaņā ar MK noteikumu Nr.238-19.04.2016. „Ugunsdrošības noteikumi” 180.7. apakšpunkta prasībām.

Termināla juridiskā un faktiskā adrese: Ziemeļu iela 19C, Liepāja, LV-3405. Reģistrācijas numurs: 42103050760.

Termināls atrodas Liepājas pilsētas Z daļā, ražošanas un noliktavu apbūves teritorijā. Termināla teritorijas kopējā platība ir aptuveni 21 700 m².

Objektā iespējams veikt dīzeļdegvielas, kurināmās degvielas, petrolejas, minerāleļļas, mazuta, vakuumbāzeļļas, rapšu eļļas, K10, 2-etilheksanola, terc-amil-metilētera, terc-butilmetilētera, benzola, ligoīna ((nafta) ar samazinātu viskozitāti), benzola destilācijas atlikumu, butilspirta destilācijas atlikumu, benzola rektifikācijas atlikumu, jēlā benzola, naftāna (pirokondensāta), metanola, šķidrā pirolīzes produkta, dietilēna glikola, etilēnglikola, izobutanola, n-butanola, n-butil acetāta, etanola, naftas para-ksilola (p-ksilola), naftas orto-ksilola (o-ksilola), glicerīna, tehniskās melases, nātrija lignosulfonāta, šķidrā naftas parafīna (frakcija C6-C8, C8-C12, C14-C17 un frakcija C10-C13), reformāta, toluola, ligoīna (pilna diapozona alkilāts), benzīna un tā grupas vielu, acetona, cikloheksāna, tehniskā cikloheksanona, stirola un izopropilbenzola (kumola) pārkraušanas un uzglabāšanas darbus.

Naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla darbinieku rīcība avārijas gadījumā

Aizdeģšanās (ugunsgrēks)

Izceļoties ugunsgrēkam terminālī, darba maiņas strādnieku pienākumos, līdz VUGD Kurzemes reģiona brigādes maiņas ierašanās brīdim, ietilpst:

- ja ar rīcībā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem un darbībām aizdeģšanos nav iespējams likvidēt 30 sekunžu laikā, tad tiek veikts VUGD izsaukums (pēc nepieciešamības arī NMP dienesta, policijas izsaukumi pa tālruni **112**) un uzņēmuma vadības (direktora mob. tel. +**371 28666590** un tehniskā direktora mob. tel. +**371 29332289**) informēšana par notikumu;
- tiks nodrošināta ugunsdrošībai nozīmīgo inženiertehnisko sistēmu iedarbināšana (skatīt zemāk aprakstītajos rīcības algoritmos);
- ugunsgrēka lokalizēšana, āra tehnoloģisko iekārtu atdzesēšana ar ūdeni (~ 10-15 min. laikā), celtņu (būvju) atdzesēšana, putu – ūdens šķīduma pielietošana, noplūdes produkta peļķes izolēšana;
- cietušo evakuācija no bīstamām vietām, pirmās palīdzības sniegšana;
- pēc nepieciešamības – arī vagoncisternu uz pievedceļiem (estakādes) atdzesēšana un izvešana no apdraudētajām vietām, kā arī autocisternu atdzesēšana un izvešana no apdraudētajām vietām (perspektīvā). No uzņēmuma teritorijas atļauts izvest (evakuēt) tikai nedegošas vagoncisternas un autocisternas;
- reaģēšanā neiesaistīto darbinieku evakuācija no apdraudētajām vietām u.tml.;
- naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu noplūdes gadījumā – peļķes apvaļņošana un tās iztvaikošanas pārtraukšana, pārklājot to ar speciālu salveti un lokalizējot tvaiku mākoņa migrāciju ar „ūdens aizkaru” (miglu).

Līdz ar VUGD Kurzemes reģiona brigādes ierašanos, termināla reaģēšanas personāla pienākumi ir:

- informēt ugunsgrēka dzēšanas un glābšanas darbu vadītāju par cilvēkiem, kuri atrodas vai varētu atrasties ugunsgrēka apdraudētajā teritorijā, objekta ugunsdzēsības ūdens ņemšanas vietām un piebraukšanas ceļiem, ugunsbīstamību, sprādzienbīstamību un citiem bīstamiem faktoriem;
- VUGD ugunsgrēka dzēšanas un glābšanas darbu vadītāja rīkojumu izpildīšana (pamatā palīgdarbi);
- ugunsgrēka izraisīto seku likvidēšana;
- termināla amatpersonu (speciālistu) darbība OŠ (operatīvajā štāba), ja tāds tiek izveidots ar VUGD ugunsgrēka dzēšanas un glābšanas darbu vadītāja rīkojumu, sastāvā.

VUGD Kurzemes reģiona brigāde tiek informēta par terminālī notikušu avāriju, naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu noplūdi, aizdegšanos (to draudiem), neatkarīgi no notikuma mēroga, tā bīstamības un riska pakāpes, lai nepieciešamības gadījumā ugunsdzēsēji varētu ierasties terminālī pēc iespējas īsākā laika posmā un pietiekamā sastāvā un operatīvi likvidēt notikušo avāriju.

Naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu noplūde, t.sk., naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu koncentrācijas pārsniegumi notekūdenos

Ja konstatēta naftas produktu un šķidro ķīmisko vielu/maisījumu noplūde, pēc nepieciešamo noplūdes pārtraukšanas un lokalizēšanas darbu veikšanas un noplūdes seku likvidēšanas uzsākšanas, informējami:

- Valsts vides dienesta (VVD) Liepājas reģionālā vides pārvalde (RVP) (tāl. +371 63424826; mob.tāl. +371 29286160) un Veselības inspekcijas Kurzemes kontroles nodaļa (tāl. +371 63323799);
- Liepājas pilsētas dome (tās Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa) - Vides nodaļa tālr. +371 63404745);
- LSEZ pārvalde (+ 371 63427605), Ostas kapteiņa dienests (+371 63424721), LSEZ Drošības, aizsardzības un vides daļa, tās vadītājs Kaspars Poņemeckis (+371 63426851) – ja noplūde notikusi piestātnes Nr.28 teritorijā.

Notiekot bīstamās iekārtas avārijai:

- ja nav apdraudēta cilvēku dzīvība (veselība), īpašums, vide – 24 stundu laikā informējams Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) (tāl. +371 65452554);
- ja ir apdraudēta cilvēku dzīvība (veselība), īpašums, vide un notikusi produkta noplūde – pēc sākotnēji veiktajiem pretpasākumi, jāinformē PTAC (tāl. +371 65452554) un VVD Liepājas RVP (tāl. +371 63424826; mob.tāl. +371 29286160).

Notiekot nelaimes gadījumam darbā:

- ja iegūtie veselības traucējumi nav smagi – informē Kurzemes reģionālo Valsts darba inspekciju (Liepāja, Bāriņu iela 15; tālr. +371 63427443; e-pasts kurzemesrvdi@vdi.gov.lv);
- ja iegūtie veselības traucējumi ir smagi vai iestājusies cietušā nāve, tad pēc nepieciešamo pirmās palīdzības u.c. pasākumu veikšanas, 24 stundu laikā jāinformē Kurzemes reģionālā Valsts darba inspekcija (tāl. +371 63427443) un teritoriālā policijas nodaļa (Valsts

polīcijas Kurzemes reģiona pārvalde, Liepājas iecirknis – tālr. **112; 110; +371 63404502; +371 63404602**).

Ja ir **pārtraukumi elektroapgādē**, tad termināla darbinieki informēs LSEZ SIA „LAUMA FABRICS” elektroceha dispečeri pa tālruni + **371 634 47200**, + **371 29238072** vai AS „Sadales tīkls” pa tālruni **8404** (bojājumu pieteikšanas tālrunis).

Jebkuros avārijas likvidēšanas pasākumos piedalīsies vismaz divi avārijas likvidēšanas vienības dalībnieki (termināla dežūrējošā maiņa – naftas un šķidro ķīmisko produktu pārsūkņēšanas operators un lējējs).

1. / šķidrajam ķīmiskajam produktam izplūstot apvaļņojumā (ar Rīcības algoritms rezervuāru plīsuma, pārlējuma vai sabrukuma gadījumā, naftas vai bez aizdegšanās)

1. **Jebkurš termināla darbinieks**, pamanot naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdi, nekavējoties informē par avāriju Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (**VUGD**), veicot izsaukumu pa tālruni **112**, norādot sekojošu informāciju – *Liepājā, Ziemeļu ielā 19C, naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla teritorijā notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde, produktam izplūstot rezervuāru apvaļņojuma laukumā. Lūdzam ierasties notikuma vietā seku likvidēšanai.* Kā arī norāda, kas informē – vārds, uzvārds, amats un tālruņa numurs. Pirmais sarunu pārtrauc VUGD dispečers. Ja ir cietušo, tiek informēts arī **NMP dienests** (tālr. **113**);
2. Avāriju konstatējošā persona par notikušo nekavējoties ziņo arī objekta atbildīgajai personai - direktoram (mob. tel. +**371 28666590**), mutiski (balss) brīdina citus darbiniekus;
3. **Direktors** par notikušo ziņo tehniskajam direktoram (mob. tel. +**371 29332289**);
4. **Tehniskais direktors**¹, saņemot informāciju par naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdi, nekavējoties iedarbina automātiskās ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas sirēnas (ja tās jau nebūs automātiski iedarbojušās), tādejādi veicot darbinieku apziņošanu;
5. Atkarībā no avārijā iesaistītā produkta fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām, izplūdušā produkta daudzuma un rezervuāros, vagoncisternās, autocisternās (perspektīvā) esošā produkta daudzuma **direktors, tehniskais direktors** un naftas un šķidro ķīmisko produktu pārsūkņēšanas **operators** novērtē sprādzienbīstamas vides veidošanās risku un pieņem lēmumu turpināt avārijas likvidēšanas darbus vai dod rīkojumu par visu darbinieku evakuāciju. Evakuācijas gadījumā darbinieki atstāj objekta teritoriju, atbilstoši evakuācijas shēmās norādītajiem virzieniem (CA plāna 10. pielikums);
6. **Reaģēšanā neiesaistītie darbinieki un citas objektā esošās personas** evakuēsies atbilstoši evakuācijas shēmās norādītajiem virzieniem. Evakuācijas ceļus uz izejas izveidos un uzturēs tā, lai nepieciešamības gadījumā, darbinieki nekavējoties un droši var atstāt apdraudētās vietas;

¹ Tehniskā direktora prombūtnes laikā visas tā funkcijas avārijas gadījumā izpilda naftas un šķidro ķīmisko produktu pārsūkņēšanas operators

7. Avārijas gadījumā **tiek apturēts viss tehnoloģiskais process** (atslēgtas iekārtas, veikts elektroatslēgums), nospiežot sūkņu stacijā uzstādītās avārijas pogas. Attiecīgos darbus izpilda **tehniskais direktors** vai **operators**. Avārijas situācijā notiek automātiska aizbīdņu aizvēršana, sūkņu apstādināšana;
8. Ugunsgrēka gadījumā **naftas un šķidro ķīmisko produktu lējējs** nospiež operatora telpā ierīkoto manuālo pogu ugunsdzēsības sūkņu stacijā uzstādīto sūkņu iedarbināšanai, kā arī veic neautomātisko rezervuāru ugunsdzēsības un ūdens atdzesēšanas sistēmu iedarbināšanu;
9. **Tehniskais direktors**² pa tālruni apziņo termināla tehniskos speciālistus (skatīt CA plāna 5. shēmu – LSEZ SIA „GI Termināls” CA sistēmas sakaru, apziņošanas un informācijas apmaiņas shēma);
10. **Tehniskais direktors** vai viņa uzdevumā – **dežurants pietātnē/dežurants termināla teritorijā** informē par notikušo bīstamo atkritumu apsaimniekošanas līgumorganizācijas SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija” vai LDZ Liepājas iecirkni, norādot sekojošu informāciju - *Liepājā, Ziemeļu ielā 19C, naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla teritorijā notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde, produktam izplūstot rezervuāra apvaļņojuma laukumā. Nepieciešams veikt naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanas pasākumus.* Ja noplūdes apjoms ir līdz 100 m³, izsauc SIA „E.Operators” (+371 67381175) vai SIA „Ekovalis Latvija” (+371 292 57097), savukārt, ja noplūdušā produkta apjoms būs virs 100 m³, tiks izsauktas vagoncisternas no LDZ Liepājas iecirkņa (bīstamo kravu pārvadājumu drošības konsultants **Jurijs Stukovs** – mob.tālr. +371 29532766). Līgumorganizāciju aptuvenais ierašanās laiks līdz 30 minūtēm, vagoncisternu aptuvenais ierašanās laiks līdz 2 h;
11. Ierodoties **VUGD** (aptuvenais ierašanās laiks līdz 10 minūtēm), termināla vadība un uzņēmuma darbinieki pilda **VUGD** rīkojumus, līdz VUGD ierašanās brīdim termināla darbinieki rīkojas atbilstoši zemāk minētajiem punktiem;
12. **Kravu noformētājs** (darba laikā no 8:00 līdz 17:00, ārpus darba laika – pēc izsaukuma) organizē vagoncisternu un autocisternu evakuāciju no objekta, informējot Liepājas dzelzceļa stacijas dispečeru par paredzamo dzelzceļa cisternu aizvilkšanu no termināla dzelzceļa pievedceļiem (tālr. +371 63416273) – manevrējošās lokomotīves izsaukšana, ar kuru atļauts evakuēt tikai nedegošās dzelzceļa cisternas. Autocisternu evakuāciju veic autocisternu vadītāji;
13. **Tehniskais direktors** organizē materiālo vērtību evakuācijas kārtību;
14. Ja nolemts turpināt avārijas likvidēšanas darbus, tos veic **ar rīkojumu noteiktā avāriju likvidēšanas vienība** (termināla dežūrējošā maiņa), kuras sastāvā ietilpst naftas un šķidro ķīmisko produktu lējējs un pārsūknēšanas operators;
15. **Avārijas likvidēšanas vienība** darbinieku ģērbtuvēs ierodas pēc individuālajiem aizsardzības līdzekļiem – aizsargmaskām (respiratoriem), aizsargcimdiem, aizsargapaviem, aizsargtērpiem, aizsargbrillēm u.c.;
16. **Avārijas likvidēšanas vienība** dodas uz avārijas vietu - rezervuāru parku, nešķērsojot rezervuāru parka apvaļņojumu un veic noplūdes avota apzināšanu. Par esošo situāciju ziņo tehniskajam direktoram;

² Apziņošana tehniskā direktora uzdevumā var tik nodota veikt dežurantam pietātnē vai dežurantam termināla teritorijā

17. Pēc iespējamā ugunsgrēka nodzēšanas vai ja ugunsgrēks nav izcēlies, **tehniskais direktors** izvērtē, vai iespējama noplūdes avota – rezervuāra noplūdes atveres – aizdarīšana. Ja tas iespējams un tiešā veidā neapdraud darbinieku dzīvību un veselību, tad norīko **avārijas likvidēšanas vienību** aizdarīt atveri (plīsumu, sūci) rezervuārā ar iepriekš sagatavotiem koka ķīļiem (dažāda izmēra), bandžām, apskavām. Ja atvere (plīsums) ir lielā augstumā, tā aizdare veicama no pieslienamām kāpnēm vai izmantojot speciālo aprīkojumu darbiem augstumā. Ja noplūdes avots atrodas virs naftas un šķidro ķīmisko produktu līmeņa un noplūde vairs nenotiek, tad aizdarīšanu veic pēc avārijas seku likvidēšanas;
18. **Avārijas likvidēšanas vienība** bīstamās vielas/maisījuma noplūdes peļķi ierobežo ar smiltis (grunts) jaunizveidotu apvaļņojumu, tādā veidā nepieļaujot izlijušās bīstamās vielas/maisījuma izplatīšanos lielākā platībā;
19. Kad apturēta naftas vai šķidro ķīmisko produktu noplūde, **avārijas likvidēšanas vienība** izlijušo vielu absorbē ar sausu zemi, smiltīm vai absorbentu;
20. Lai pārtrauktu noplūdes peļķes izgarošanu un novērstu produkta aizdegšanās risku, **avārijas likvidēšanas vienība**, izmantojot noplūdes savākšanas komplektos esošās speciālās salvetes, pārklāj noplūdes peļķes virsmu;
21. **Avārijas likvidēšanas vienība** ierobežo tvaiku mākoņa izplatīšanos ar "*ūdens aizkaru*";
22. Ugunsgrēka gadījumā **viens** darbinieks no **avārijas likvidēšanas vienības** uzsāk ugunsgrēka dzēšanu, izmantojot pie rezervuāru grupas apvaļņojuma esošos ugunsdzēsības aparātus. Ja degošās peļķes virsmas laukums ir neliels (mazāks par 10 m²), tad dzēšanai izmanto arī smilšu kastēs esošās smiltis, ar lāpstu pārklājot degošās virsmas laukumu;
23. **Otrs** darbinieks no **avārijas likvidēšanas vienības** uzsāk ugunsgrēka dzēšanu ar ūdens strūklu no ugunsdzēsības hidrantiem (UH), kā arī veic apdraudēto tehnoloģisko iekārtu atdzēsēšanu (piemēram, vagoncisternu, ja tās vēl nav evakuētas). Atdzesēšanu turpina vēl 10 minūtes pēc ugunsgrēka (atklāto liesmu) nodzēšanas;
24. Ugunsgrēka dzēšanu gan ar ugunsdzēsības aparātiem, gan ar ūdens strūklu veic pa vējam;
25. Kad apturēta naftas un šķidro ķīmisko produktu degšana, **avārijas likvidēšanas vienība** papildus pārklāj noplūdes peļķes virsmu ar speciālo salveti, tādejādi pārtraucot noplūdes peļķes izgarošanu un izslēdzot risku produktam aizdegties atkal;
26. Veicot jebkuru no augstāk minētajām norādītajām obligātajām darbībām, darbiniekam jāievēro personīgā drošība un tās ir izpildāmas pie nosacījuma, ka risks darbinieka veselībai (dzīvībai) nav relatīvi augsts (naftas un šķidro ķīmisko produktu tvaiki, siltumstarojums, eksplozijas draudi) un/vai darbinieks ir apgādāts ar nepieciešamajiem aizsarglīdzekļiem, kā arī tiek ievērotas darba drošības instrukcijā norādītās prasības;
27. **Avārijas likvidēšanas vienība** sagaida bīstamo atkritumu apsaimniekotājfirmu **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”** vai **LDZ Liepājas iecirkņa vagoncisternas**, kas objektā ierodas ar naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanai paredzētām rezerves tilpnēm. **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”** autocisternās vai **LDZ Liepājas iecirkņa** izsuktajās vagoncisternās atsūknē izlijušo naftas/šķidro ķīmisko produktu. **Avārijas likvidēšanas vienība** norāda vietu, kur uzsākt darbību (izlijušā produkta atsūknēšana jāsāk no vietas, kur lielākais peļķes biežums). Pēc savākšanas operācijas veikšanas, izsūknēto produktu izved utilizācijai vai produkts tiek atgriezts atpakaļ izmantošanā;

28. Pēc naftas un šķidro ķīmisko produkta savākšanas, **avārijas likvidēšanas vienība** izkaisu absorbentu (zeme, smiltis vai absorbents „LINGO-DRY”) noplūdušo naftas/šķidro ķīmisko produktu atlikumu savākšanai. Absorbentu un ugunsgrēka dzēšanai vai naftas/šķidro ķīmisko produktu peļķes pārklāšanai izmantotās smiltis, kā arī ar naftas/šķidrajiem ķīmiskajiem produktiem noplūdes rezultātā piesārņoto augsni savāc un utilizē **SIA „E.Operators”** vai **SIA „Ekovalis Latvija”**;
29. Par notikušo avāriju termināla **direktors** paziņo:
- 24 stundu laikā **PTAC** pa tālruni **+371 65452554**;
 - ja notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde, 14 dienu laikā par noplūdi, tās seku likvidēšanas pasākumu izpildi un turpmāko plānoto vides atjaunošanas rīcību, rakstiski informē **VVD Liepājas RVP**, adrese Liepāja, Jaunā ostmala 2a, tālr. + **371 63424826**, + **371 29286160**, e-pasts liepaja@liepaja.vvd.gov.lv);
 - **LSEZ pārvaldei +371 63427605**, **Liepājas pilsētas domes Vides nodaļai: +371 63404745** un citām kontroles-uzraudzības institūcijām un uzņēmuma sadarbības līgumorganizācijām (skatīt CA plāna shēmu Nr.5);
30. Pēc avārijas **direktors** organizē pazemes ūdeņu izpēti (monitoringu). Atbilstoši izpētes rezultātiem, tiek izlemts vai nepieciešams veikt sanācijas darbus. Par pazemes ūdeņu monitoringu noslēgts līgums ar vides pārvaldības uzņēmumu **SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss”** (mob. tel. **+371 26993362**);
31. Terminālī notikušas rūpnieciskās avārijas gadījumā, pēc tās ierobežošanas un seku likvidēšanas darbu uzsākšanas, pārskatāms novērtējais avāriju risks. Rūpniecisko avāriju novēršanas darba grupa izvērtē avāriju un lemj par avārijas novēršanai nepieciešamo resursu pietiekamību, kā arī turpmākajiem pasākumiem, lai nepieļautu avārijas atkārtošanos. Līgumorganizācija **SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss”** pēc notikušas avārijas pārskata un papildina Drošības pārskatu un Objekta civilās aizsardzības plānu. Attiecīgie dokumenti jāpapildina ar reāli notikušas avārijas attīstības gaitas, tās radīto apdraudējumu un seku aprakstu, to izmeklēšanas materiāliem, termināla vadības un avārijas likvidēšanas vienības personāla darbību analīzi, seku novēršanas un likvidēšanas darbu organizēšanu u.c.

2. Rīcības algoritms naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdes (ar vai bez aizdegšanās) gadījumā vagoncisternu un autocisternu noliekšanas vai uzpildīšanas laikā

1. **Jebkurš termināla darbinieks**, pamanot naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdi, nekavējoties informē par avāriju **Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (VUGD)**, veicot izsaukumu pa tālruni **112**, norādot sekojošu informāciju – *Liepājā, Ziemeļu ielā 19C, naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla teritorijā notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde uz dzelzceļa pievedceļa (estakādē) vai autocisternu noliekšanas/uzpildes laukumā. Lūdzam ierasties notikuma vietā seku likvidēšanai.* Kā arī norāda, kas informē – vārds, uzvārds, amats un tālruņa numurs. Pirmais sarunu pārtrauc VUGD dispečers. Ja ir cietušo, tiek informēts arī **NMP dienests (tālr. 113)**;
2. Avāriju konstatējošā persona par notikušo nekavējoties ziņo arī objekta atbildīgajai personai - **direktoram (mob. tel. +371 28666590)**, mutiski (balss) brīdina citus darbiniekus

3. **Direktors** par notikušo ziņo **tehniskajam direktoram (mob. tel. +371 29332289)**;
4. **Tehniskais direktors**, saņemot informāciju par naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdi, nekavējoties iedarbina automātiskās ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas sirēnas (ja tās jau nebūs automātiski iedarbojušās), tādējādi veicot darbinieku apziņošanu;
5. Atkarībā no avārijā iesaistītā produkta fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām, izplūdušā produkta daudzuma un rezervuāros, vagoncisternās, autocisternās (perspektīvā) esošā produkta daudzuma **direktors, tehniskais direktors** un naftas un šķidro ķīmisko produktu pārsūkņēšanas **operators** novērtē sprādzienbīstamas vides veidošanās risku un pieņem lēmumu turpināt avārijas likvidēšanas darbus vai dod rīkojumu par visu darbinieku evakuāciju. Evakuācijas gadījumā darbinieki atstāj objekta teritoriju, atbilstoši evakuācijas shēmās norādītajiem virzieniem (CA plāna 10. pielikums);
6. **Reagēšanā neiesaistītie darbinieki un citas objektā esošās personas** evakuēties atbilstoši evakuācijas shēmās norādītajiem virzieniem. Evakuācijas ceļus uz izejas izveido un uztur tā, lai nepieciešamības gadījumā, darbinieki nekavējoties un droši var atstāt apdraudētās vietas;
7. Avārijas gadījumā **tiek apturēts viss tehnoloģiskais process** (atslēgtas iekārtas, veikts elektroatslēgums), nospiežot sūkņu stacijā uzstādītās avārijas pogas. Attiecīgos darbus izpilda **tehniskais direktors** vai **operators**. Avārijas situācijā notiek automātiska aizbīdņu aizvēršana, sūkņu apstādināšana;
8. Ugunsgrēka gadījumā **naftas un šķidro ķīmisko produktu lējējs** nospiež operatora telpā ierīkoto manuālo pogu ugunsdzēsības sūkņu stacijā uzstādīto sūkņu iedarbināšanai, kā arī veic dzelzceļa estakādē uzstādīto neautomātisko ugunsdzēsības sistēmu iedarbināšanu, pēc nepieciešamības veic arī neautomātisko rezervuāru ugunsdzēsības un ūdens atdzesēšanas sistēmu iedarbināšanu;
9. **Tehniskais direktors**³ pa tālruni apziņo termināla tehniskos speciālistus (skatīt CA plāna 5. shēmu – LSEZ SIA „GI Termināls” CA sistēmas sakaru, apziņošanas un informācijas apmaiņas shēma);
10. **Tehniskais direktors** vai viņa uzdevumā – **dežurants pietātnē/dežurants termināla teritorijā** informē par notikušo bīstamo atkritumu apsaimniekošanas līgumorganizāciju **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”** vai **LDZ Liepājas iecirkni**, norādot sekojošu informāciju - *Liepājā, Ziemeļu ielā 19C, naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla teritorijā notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde, produktam noplūstot dzelzceļa estakādē/uz pievedceļa vai autocisternu uzpildes/noliešanas laukumā. Nepieciešams veikt naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanas pasākumus.* Ja noplūdes apjoms ir līdz 100 m³, izsauc **SIA „E.Operators” (+371 67381175)** vai **SIA „Ekovalis Latvija” (+371 29257097)**, savukārt, ja noplūdušā produkta apjoms būs virs 100 m³, tiks izsauktas vagoncisternas no LDZ Liepājas iecirkņa (bīstamo kravu pārvadājumu drošības konsultants **Jurijs Stukovs** – mob.tālr. **+371 29532766**). Līgumorganizāciju aptuvenais ierašanās laiks līdz 30 minūtēm, vagoncisternu aptuvenais ierašanās laiks līdz 2 h;
11. Ierodoties **VUGD** (aptuvenais ierašanās laiks līdz 10 minūtēm), termināla vadība un uzņēmuma darbinieki pilda **VUGD** rīkojumus, līdz VUGD ierašanās brīdim termināla darbinieki rīkojas atbilstoši zemāk minētajiem punktiem;

³ Apziņošana tehniskā direktora uzdevumā var tik nodota veikt dežurantam pietātnē vai dežurantam termināla teritorijā.

12. **Kravu noformētājs** (darba laikā no 8:00 līdz 17:00, ārpus darba laika – pēc izsaukuma) organizē neapdraudēto vagoncisternu un autocisternu evakuāciju no objekta, informējot **Liepājas dzelzceļa stacijas dispečeru** par paredzamo dzelzceļa cisternu aizvilkšanu no termināla dzelzceļa pievedceļiem (tāl. +371 63416273) – manevrējošās lokomotīves izsaukšana, ar kuru atļauts evakuēt tikai nedegošās dzelzceļa cisternas. Autocisternu evakuāciju veic autocisternu vadītāji;
13. **Tehniskais direktors** organizē materiālo vērtību evakuācijas kārtību;
14. Ja nolemts turpināt avārijas likvidēšanas darbus, tos veic **ar rīkojumu noteiktā avāriju likvidēšanas vienība** (termināla dežūrējošā maiņa), kuras sastāvā ietilpst naftas un šķidro ķīmisko produktu lējējs un pārsūkņēšanas operators;
15. **Avārijas likvidēšanas vienība** darbinieku ģērbtuvēs ierodas pēc individuālajiem aizsardzības līdzekļiem – aizsargmaskām (respiratoriem), aizsargcimdiem, aizsargapaviem, aizsargtērpiem, aizsargbrillēm u.c.;
16. **Avārijas likvidēšanas vienība** dodas uz avārijas vietu - vagoncisternu noliešanas/uzpildes estakādi vai autocisternu noliešanas/uzpildes laukumu un veic noplūdes avota apzināšanu. Par esošo situāciju ziņo tehniskajam direktoram;
17. Pēc iespējamā ugunsgrēka nodzēšanas vai ja ugunsgrēks nav izcēlies **tehniskais direktors** izvērtē vai iespējama noplūdes avota – vagoncisternu/autocisternu noplūdes atveres – aizdarīšana. Ja tas iespējams un tiešā veidā neapdraud darbinieku dzīvību un veselību, tad norīko **avārijas likvidēšanas vienību** aizdarīt noplūdes avotu;
18. **Avārijas likvidēšanas vienība** bīstamās vielas/maisījuma noplūdes peļķi ierobežo ar smiltis (grunts) jaunizveidotu apvaļņojumu, tādā veidā nepieļaujot izlijušās bīstamās vielas/maisījuma izplatīšanos lielākā platībā;
19. Kad apturēta naftas vai šķidro ķīmisko produktu noplūde, **avārijas likvidēšanas vienība** izlijušo vielu absorbē ar sausu zemi, smiltīm vai absorbentu;
20. Lai pārtrauktu noplūdes peļķes izgarošanu un novērstu produkta aizdegšanās risku, **avārijas likvidēšanas vienība**, izmantojot noplūdes savākšanas komplektos esošās speciālās salvetes, pārklāj noplūdes peļķes virsmu;
21. **Avārijas likvidēšanas vienība** ierobežo tvaiku mākoņa izplatīšanos ar "*ūdens aizkaru*";
22. Ugunsgrēka gadījumā **viens** darbinieks no **avārijas likvidēšanas vienības** uzsāk ugunsgrēka dzēšanu, izmantojot pie dzelzceļa estakādes vai autocisternu uzpildes/noliešanas laukuma esošos ugunsdzēsības aparātus. Ja degošās peļķes virsmas laukums ir neliels (mazāks par 10 m²), tad dzēšanai izmanto arī smilšu kastēs esošās smiltis, ar lāpstu pārklājot degošās virsmas laukumu;
23. Cisternas aizdegšanās gadījumā **otrs** darbinieks no **avārijas likvidēšanas vienības** kopā ar **kravu noformētājs** organizē degošās vagoncisternas atkabināšanu no nedegošām cisternām, to izvešanu no apdraudētās zonas, informējot Liepājas dzelzceļa stacijas dispečeru par paredzamo dzelzceļa cisternu aizvilkšanu no termināla dzelzceļa pievedceļiem (tāl. +371 63416273) – manevrējošās lokomotīves izsaukšana, ar kuru atļauts evakuēt tikai nedegošās dzelzceļa cisternas. Degošo (-ās) vagoncisternu (-as) dzēs uz vietas (atbilstoši augstāk norādītajam) vai pēc situācijas turpina tās dzēšanu, izvedot cisternu drošā vietā. Autocisternu avārijas gadījumā, organizē pārējo autocisternu un vagoncisternu izvešanu no apdraudētās zonas. Degošās autocisternas dzēšana notiek uz vietas;

24. Pēc nedegošo cisternu evakuācijas **otrs avārijas likvidēšanas darbinieks**, pieslēdzoties ugunsdzēsības hidrantiem, uzsāk degošo vagoncisternu vai autocisternu dzēšanu, kā arī tuvumā esošo konstrukciju un iekārtu atdzesēšanu ar ūdeni. Degošās cisternas atdzesēšana ar ūdeni veicama līdz tā (arī tās saturs) ir atdzesēta līdz vides t°;
25. Ugunsgrēka dzēšanu gan ar ugunsdzēsības aparātiem, gan ar ūdens strūklu veic pa vējam;
26. Kad apturēta naftas un šķidro ķīmisko produktu degšana, **avārijas likvidēšanas vienība**, papildus pārklāj noplūdes peļķes virsmu ar speciālo salveti, tādējādi pārtraucot noplūdes peļķes izgarošanu un izslēdzot risku produktam aizdegties atkal;
27. Veicot jebkuru no augstāk minētajām norādītajām obligātajām darbībām, darbiniekam jāievēro personīgā drošība un tās ir izpildāmas pie nosacījuma, ka risks darbinieka veselībai (dzīvībai) nav relatīvi augsts (naftas un šķidro ķīmisko produktu tvaiki, siltumstarojums, eksplozijas draudi) un/vai darbinieks ir apgādāts ar nepieciešamajiem aizsarglīdzekļiem, kā arī tiek ievērotas darba drošības instrukcijā norādītās prasības;
28. **Avārijas likvidēšanas vienība** sagaida bīstamo atkritumu apsaimniekošanas līgumorganizācijā SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija” vai **LDZ Liepājas iecirkņa vagoncisternas**, kas objektā ierodas ar naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanai paredzētām rezerves tilpnēm. SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija” autocisternās vai **LDZ Liepājas iecirkņa** izsauktajās vagoncisternās atsūknē uz sauszemi izlijušo naftas/šķidro ķīmisko produktu. **Avārijas likvidēšanas vienība** norāda vietu, kur uzsākt darbību (izlijušā produkta atsūknešana jāsāk no vietas, kur lielākais peļķes biežums). Pēc savākšanas operācijas veikšanas, izsūknēto produktu izved utilizācijai vai produkts tiek atgriezts atpakaļ izmantošanā;
29. Pēc naftas/šķidro ķīmisko produkta savākšanas, **avārijas likvidēšanas vienība** izkaisa absorbentu (zeme, smiltis vai absorbents „LINGO-DRY”) noplūdušo naftas/šķidro ķīmisko produktu atlikumu savākšanai. Absorbentu un ugunsgrēka dzēšanai vai naftas/šķidro ķīmisko produktu peļķes pārklāšanai izmantotās smiltis, kā arī ar naftas/šķidrajiem ķīmiskajiem produktiem noplūdes rezultātā piesārņoto augsni savāc un utilizē SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”;
30. Par notikušo avāriju termināla **direktors** paziņo:
 - 24 stundu laikā **PTAC** pa tālruni **+371 65452554**;
 - ja notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde, 14 dienu laikā par noplūdi, tās seku likvidēšanas pasākumu izpildi un turpmāko plānoto vides atjaunošanas rīcību, rakstiski informē **VVD Liepājas RVP**, adrese Liepāja, Jaunā ostmaļa 2a, tālr. + **371 63424826**, + **371 29286160**, e-pasts liepaja@liepaja.vvd.gov.lv);
 - **LSEZ pārvaldei +371 63427605**, **Liepājas pilsētas domes Vides nodaļai: +371 63404745** un citām kontroles-uzraudzības institūcijām un uzņēmuma sadarbības līgumorganizācijām (skatīt CA plāna shēmu Nr.5);
31. Pēc avārijas **direktors** organizē pazemes ūdeņu izpēti (monitoringu). Atbilstoši izpētes rezultātiem, tiek izlemts vai nepieciešams veikt sanācijas darbus. Par pazemes ūdeņu monitoringu noslēgts līgums ar vides pārvaldības uzņēmumu SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss” (mob. tel. **+371 26993362**);
32. Terminālī notikušas rūpnieciskās avārijas gadījumā, pēc tās ierobežošanas un seku likvidēšanas darbu uzsākšanas, pārskatāms novērtējais avāriju risks. Rūpniecisko avāriju novēršanas darba grupa izvērtē avāriju un lemj par avārijas novēršanai nepieciešamo resursu pietiekamību, kā arī turpmākajiem pasākumiem, lai nepieļautu avārijas

atkārtošanos. Līgumorganizācija SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss” pēc notikušas avārijas pārskata un papildina Drošības pārskatu un Objekta civilās aizsardzības plānu. Attiecīgie dokumenti jāpapildina ar reāli notikušas avārijas attīstības gaitas, tās radīto apdraudējumu un seku aprakstu, to izmeklēšanas materiāliem, termināla vadības un avārijas likvidēšanas vienības personāla darbību analīzi, seku novēršanas un likvidēšanas darbu organizēšanu u.c.

3. Rīcības algoritms naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdes (ar vai bez aizdegšanās) gadījumā sūkņu stacijā

1. **Jebkurš termināla darbinieks**, pamanot naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdi, nekavējoties informē par avāriju **Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (VUGD)**, veicot izsaukumu pa tālruni **112**, norādot sekojošu informāciju – *Liepājā, Ziemeļu ielā 19C, naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla teritorijā notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde sūkņu stacijā. Lūdzam ierasties notikuma vietā seku likvidēšanai.* Kā arī norāda, kas informē – vārds, uzvārds, amats un tālruna numurs. Pirmais sarunu pārtrauc VUGD dispečers. Ja ir cietušo, tiek informēts arī **NMP dienests (tālr. 113)**;
2. **Avāriju konstatējošā persona** par notikušo nekavējoties ziņo arī objekta atbildīgajai personai - **direktoram (mob. tel. +371 28666590)**, mutiski (balss) brīdina citus darbiniekus
3. **Direktors** par notikušo ziņo **tehniskajam direktoram (mob. tel. +371 29332289)**;
4. **Tehniskais direktors**⁴, saņemot informāciju par naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūdi, nekavējoties iedarbina automātiskās ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas sirēnas (ja tās jau nebūs automātiski iedarbojušās), tādejādi veicot darbinieku apziņošanu;
5. Atkarībā no avārijā iesaistītā produkta fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām, izplūdušā produkta daudzuma un rezervuāros, vagoncisternās, autocisternās (perspektīvā) esošā produkta daudzuma **direktors, tehniskais direktors** un naftas un šķidro ķīmisko produktu pārsūkņēšanas **operators** novērtē sprādzienbīstamas vides veidošanās risku un pieņem lēmumu turpināt avārijas likvidēšanas darbus vai dod rīkojumu par visu darbinieku evakuāciju. Evakuācijas gadījumā darbinieki atstāj objekta teritoriju, atbilstoši evakuācijas shēmās norādītajiem virzieniem (CA plāna 10. pielikums);
6. **Reaģēšanā neiesaistītie darbinieki un citas objektā esošās personas** evakuējas atbilstoši evakuācijas shēmās norādītajiem virzieniem. Evakuācijas ceļus uz izejas izveido un uztur tā, lai nepieciešamības gadījumā, darbinieki nekavējoties un droši var atstāt apdraudētās vietas;
7. Avārijas gadījumā **tiek apturēts viss tehnoloģiskais process** (atslēgtas iekārtas, veikts elektroatslēgums), nospiežot sūkņu stacijā uzstādītās avārijas pogas. Attiecīgos darbus izpilda **tehniskais direktors** vai **operators**. Avārijas situācijā notiek automātiska aizbīdņu aizvēršana, sūkņu apstādināšana;
8. Ugunsgrēka gadījumā **naftas un šķidro ķīmisko produktu lējējs** nospiež operatora telpā ierīkoto manuālo pogu ugunsdzēsības sūkņu stacijā uzstādīto sūkņu iedarbināšanai, kā arī

⁴ Tehniskā direktora prombūtnes laikā visas tā funkcijas avārijas gadījumā izpilda naftas un šķidro ķīmisko produktu pārsūkņēšanas operators.

nepieciešamības gadījumā veic dzelzceļa estakādē uzstādīto neautomātisko ugunsdzēsības sistēmu iedarbināšanu un veic arī neautomātisko rezervuāru ugunsdzēsības un ūdens atdzesēšanas sistēmu iedarbināšanu;

9. **Tehniskais direktors**⁵ pa tālruni apziņo termināla tehniskos speciālistus (skatīt CA plāna 5. shēmu – LSEZ SIA „GI Termināls” CA sistēmas sakaru, apziņošanas un informācijas apmaiņas shēma);
10. **Tehniskais direktors** vai viņa uzdevumā – **dežurants piestātnē/dežurants termināla teritorijā** informē par notikušo bīstamo atkritumu apsaimniekošanas līgumorganizācijas **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”** vai **LDZ Liepājas iecirkni**, norādot sekojošu informāciju - *Liepājā, Ziemeļu ielā 19C, naftas un šķidro ķīmisko produktu termināla teritorijā notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde sūkņu stacijā. Nepieciešams veikt naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanas pasākumus.* Ja noplūdes apjoms ir līdz 100 m³, izsauc **SIA „E.Operators” (+371 67381175)** vai **SIA „Ekovalis Latvija” (+371 292 57097)**, savukārt, ja noplūdušā produkta apjoms būs virs 100 m³, tiks izsauktas vagoncisternas no LDZ Liepājas iecirkņa (bīstamo kravu pārvadājumu drošības konsultants **Jurijs Stukovs** – mob.tāl. +371 29532766), vagoncisternu aptuvenais ierašanās laiks līdz 2 h;
11. Ierodoties **VUGD** (aptuvenais ierašanās laiks līdz 10 minūtēm), termināla vadība un uzņēmuma darbinieki pilda **VUGD** rīkojumus, līdz VUGD ierašanās brīdim termināla darbinieki rīkojas atbilstoši zemāk minētajiem punktiem;
12. **Kravu noformētājs** (darba laikā no 8:00 līdz 17:00, ārpus darba laika – pēc izsaukuma) organizē neapdraudēto vagoncisternu un autocisternu evakuāciju no objekta, informējot **Liepājas dzelzceļa stacijas dispečeru** par paredzamo dzelzceļa cisternu aizvilkšanu no termināla dzelzceļa pievedceļiem (tāl. +371 63416273) – manevrējošās lokomotīves izsaukšana, ar kuru atļauts evakuēt tikai nedegošās dzelzceļa cisternas. Autocisternu evakuāciju veic autocisternu vadītāji;
13. **Tehniskais direktors** organizē materiālo vērtību evakuācijas kārtību;
14. Ja nolemts turpināt avārijas likvidēšanas darbus, tos veic **ar rīkojumu noteiktā avāriju likvidēšanas vienība** (termināla dežūrējošā maiņa), kuras sastāvā ietilpst naftas un šķidro ķīmisko produktu lējējs un pārsūkņēšanas operators;
15. **Avārijas likvidēšanas vienība** darbinieku ģērbtuvēs ierodas pēc individuālajiem aizsardzības līdzekļiem – aizsargmaskām (respiratoriem), aizsargcimdiem, aizsargapaviem, aizsargtērpiem, aizsargbrillēm u.c.;
16. **Avārijas likvidēšanas vienība** dodas uz avārijas vietu – sūkņu staciju un veic noplūdes avota apzināšanu. Par esošo situāciju ziņo tehniskajam direktoram;
17. Pēc iespējamā ugunsgrēka nodzēšanas vai ja ugunsgrēks nav izcēlies, **tehniskais direktors** izvērtē, vai iespējama noplūdes avota (cauruļvada) aizdarīšana, ja tas iespējams un tiešā veidā neapdraud darbinieku dzīvību un veselību, tad pēc situācijas norīko **avārijas likvidēšanas vienību** aizdarīt noplūdes avotu;
18. **Avārijas likvidēšanas vienība** bīstamās vielas/maisījuma noplūdes pelķi ierobežo ar smiltis (grunts) jaunizveidotu apvaļņojumu, tādā veidā nepieļaujot izlijušās bīstamās vielas/maisījuma izplatīšanos lielākā platībā;

⁵ Apziņošana tehniskā direktora uzdevumā var tik nodota veikt dežurantam piestātnē vai dežurantam termināla teritorijā.

19. Kad apturēta naftas vai šķidro ķīmisko produktu noplūde, **avārijas likvidēšanas vienība** izlijušo vielu absorbē ar sausu zemi, smiltīm vai absorbentu;
20. Lai pārtrauktu noplūdes peļķes izgarošanu un novērstu produkta aizdegšanās risku, **avārijas likvidēšanas vienība**, izmantojot noplūdes savākšanas komplektos esošās speciālās salvetes, pārklāj noplūdes peļķes virsmu;
21. **Avārijas likvidēšanas vienība** ierobežo tvaiku mākoņa izplatīšanos ar "*ūdens aizkaru*";
22. Avārijas likvidēšanas vienība produkta noplūdes peļķi ierobežo ar smiltis (grunts) jaunizveidotu apvaļņojumu, tādā veidā ierobežojot izlijušā produkta izplatīšanos lielākā platībā;
23. Ugunsgrēka gadījumā **viens** darbinieks no **avārijas likvidēšanas vienības** uzsāk ugunsgrēka dzēšanu, pieslēdzoties tuvāk esošajam ugunsdzēsības hidrantam. Tiek uzsākta sūkņu stacijas konstrukciju, kā arī pēc situācijas tuvāko apdraudēto iekārtu atdzēsēšana ar ūdeni;
24. **Otrs** darbinieks no **avārijas likvidēšanas vienības** uzsāk ugunsgrēka dzēšanu, izmantojot pie sūkņu stacijas esošos ugunsdzēsības aparātus;
25. Ugunsgrēka dzēšanu gan ar ugunsdzēsības aparātiem, gan ar ūdens strūklu veic pa vējam;
26. Kad apturēta naftas un šķidro ķīmisko produktu degšana, **avārijas likvidēšanas vienība** papildus pārklāj noplūdes peļķes virsmu ar speciālu salveti, tādejādi pārtraucot noplūdes peļķes izgarošanu un izslēdzot risku produktam aizdegties atkal;
27. Veicot jebkuru no augstāk norādītajām obligātajām darbībām, darbiniekam jāievēro personīgā drošība un tās ir izpildāmas pie nosacījuma, ka risks darbinieka veselībai (dzīvībai) nav relatīvi augsts (naftas un šķidro ķīmisko produktu tvaiki, siltumstarojums, eksplozijas draudi) un/vai darbinieks ir apgādāts ar nepieciešamajiem aizsarglīdzekļiem, kā arī tiek ievērotas darba drošības instrukcijā norādītās prasības;
28. **Avārijas likvidēšanas vienība** sagaida bīstamo atkritumu apsaimniekotājfirmu **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”** vai **LDZ Liepājas iecirkņa vagoncisternas**, kas objektā ierodas ar naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanai paredzētām rezerves tilpnēm. **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”** autocisternās vai **LDZ Liepājas iecirkņa** izsuktajās vagoncisternās atsūknē uz sauszemi izlijušo naftas/šķidro ķīmisko produktu. **Avārijas likvidēšanas vienība** norāda vietu, kur uzsākt darbību (izlijušā produkta atsūknēšana jāsāk no vietas, kur lielākais peļķes biežums). Pēc savākšanas operācijas veikšanas, izsūknēto produktu izved utilizācijai vai produkts tiek atgriezts atpakaļ izmantošanā;
29. Pēc naftas/šķidro ķīmisko produktu savākšanas, **avārijas likvidēšanas vienība** izkaisa absorbentu (zeme, smiltis vai absorbents „LINGO-DRY”) noplūdušo naftas/šķidro ķīmisko produktu atlikumu savākšanai. Absorbentu un ugunsgrēka dzēšanai vai naftas/šķidro ķīmisko produktu peļķes pārklāšanai izmantotās smiltis, kā arī ar naftas un šķidrājiem ķīmiskajiem produktiem noplūdes rezultātā piesārņoto augsni savāc un utilizē **SIA „E.Operators”/SIA „Ekovalis Latvija”**;
30. Par notikušo avāriju termināla **direktors** paziņo:
 - 24 stundu laikā **PTAC** pa tālruni **+371 65452554**;
 - ja notikusi naftas/šķidro ķīmisko produktu noplūde, 14 dienu laikā par noplūdi, tās seku likvidēšanas pasākumu izpildi un turpmāko plānoto vides atjaunošanas rīcību,

rakstiski informē **VVD Liepājas RVP**, adrese Liepāja, Jaunā ostmala 2a, tālr. + 371 63424826, + 371 29286160, e-pasts liepaja@liepaja.vvd.gov.lv);

- **LSEZ pārvaldei +371 63427605, Liepājas pilsētas domes Vides nodaļai: +371 63404745** un citām kontroles-uzraudzības institūcijām un uzņēmuma sadarbības līgumorganizācijām (skatīt CA plāna shēmu Nr.5);

31. Pēc avārijas **direktors** organizē pazemes ūdeņu izpēti (monitoringu). Atbilstoši izpētes rezultātiem, tiek izlemts vai nepieciešams veikt sanācijas darbus. Par pazemes ūdeņu monitoringu noslēgts līgums ar vides pārvaldības uzņēmumu **SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss”** (mob. tel. +371 26993362);
32. Termināli notikušas rūpnieciskās avārijas gadījumā, pēc tās ierobežošanas un seku likvidēšanas darbu uzsākšanas, pārskatāms novērtētais avāriju risks. Rūpniecisko avāriju novēršanas darba grupa izvērtē avāriju un lemj par avārijas novēršanai nepieciešamo resursu pietiekamību, kā arī turpmākajiem pasākumiem, lai nepieļautu avārijas atkārtošanos. Līgumorganizācija **SIA „Vides un Ģeoloģijas Serviss”** pēc notikušas avārijas pārskata un papildina Drošības pārskatu un Objekta civilās aizsardzības plānu. Attiecīgie dokumenti jāpapildina ar reāli notikušas avārijas attīstības gaitas, tās radīto apdraudējumu un seku aprakstu, to izmeklēšanas materiāliem, termināla vadības un avārijas likvidēšanas vienības personāla darbību analīzi, seku novēršanas un likvidēšanas darbu organizēšanu u.c.